

Nr 41

Utlåtande i anledning av motioner om utbyggnad av Gymnastiska centralinstitutet, m. m., angående idrottens hälsofrämjande betydelse, m. m. och angående samhällets stöd åt idrotten.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 16 av herrar *Lager* och *Adolfsson* samt II: 20 av herr *Hermansson m. fl.* föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam utredning om de aktuella behoven för en starkare utveckling av den idrottsliga verksamheten centralt och lokalt samt att frågan om möjligheterna av en väsentlig utbyggnad av Gymnastiska centralinstitutet (GCI) eller inrättande av särskilda idrottsinstitut i syfte att utbilda elitinstruktörer för idrottens behov jämväl blir föremål för utredning.

I de likaledes likalydande och till utskottet hänvisade motionerna I: 201 av herr *Sundin m. fl.* och II: 238 av herr *Hedlund m. fl.* hemställs, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en allsidig utredning rörande förbättrade utvecklingsmöjligheter för såväl elitidrotten som motionsidrotten i friskvårdens syfte samt i samband därmed jämväl av möjligheterna till förstärkt idrottsmedicinsk forskning och till en allmän läkar kontroll av idrottsutövare, allt i enlighet med motionens syfte.

Slutligen hemställs i de likalydande, till utskottet hänvisade motionerna I: 592 av herr *Schött m. fl.* och II: 681 av herr *Allard m. fl.* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående den framtida omfattningen och utformningen av samhällets stöd åt idrotten.

Utskottet har upptagit motionerna till samtidig behandling.

I motionerna I: 16 och II: 20 anföres, att frågan om stöd åt idrottsrörelsen blivit en alltmer påträngande angelägenhet. Med en allt större del av landets befolkning koncentrerad till städer och tätorter blir idrottens betydelse särskilt accentuerad. Statsmakternas hållning har emellertid varit restriktiv, men riksdagen bör nu överväga om icke idrotten bör ges ett avsevärt starkare ekonomiskt stöd. Statsanslagens storlek har icke vuxit i takt med idrottsrörelsens numerära expansion.

Rörelsens snabba tillväxt motsvaras icke av inre stabilitet. Den har finansiella svårigheter, lider brist på ledare, instruktörer, idrottsplatser och klubblokaler. En ökad statlig stödverksamhet skulle också kunna motverka de

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 11 saml. Nr 41

tydliga tendenser till kommersialisering, som visat sig. En generalplan bör göras upp men det är icke nödvändigt att vänta tills en sådan föreligger färdig utan de mest oundgängliga åtgärderna kan sättas in etappvis.

Följande bör särskilt beaktas:

1. Nya idrottsanläggningar av skiftande slag behövs, icke minst mindre anläggningar för träningsändamål. Kommunernas villighet till samarbete måste därvid förutsättas.

2. Korporationsidrotten bör stödjas icke minst på grund av dess stora betydelse för motionsidrott.

3. Utbildningen av gymnastiklärare måste ökas, ev. genom inrättande av nya utbildningsinstitutioner. Samtidigt bör man pröva frågan om en utökad och förbättrad skolning av idrottsinstruktörer. Möjligheterna för en rationell idrottsutövning vid de akademiska läroanstalterna måste radikalt förbättras.

4. De idrottsliga grundorganisationerna bör ges direkt hjälp för anskaffande av ledare, instruktörer, lokaler m. m.

I motionerna I: 201 och II: 238 framhålles idrottens betydelse för ungdomens fritidsfostran och att den ökade motoriseringen medfört ökat stillasittande och försämrad allmän kondition. Idrottens allmänt hälsofrämjande betydelse har därigenom blivit allt större. Idrotten och då särskilt motionsidrotten måste ses som ett led i förebyggande av sjukdom och olycksfall.

Elitidrotten verkar stimulerande på idrottsintresset men elitidrottsmännen måste offra mycken tid för träning och tävling. Det är därför rimligt att de hjälpes till yrkesutbildning och arbete. Man bör överväga att inrätta särskilda idrottsfolkhögskolor, där eleverna kan få studiestöd. Specialkurser bör anordnas för idrottsmän. Vid universiteten bör linjer kunna inrättas med särskild hänsyn till idrottsutövandet. Klara riktlinjer bör utarbetas för beskattning av inkomster av idrottsutövande.

Motionsidrotten bör stödjas. Elitidrottsmännen kan utnyttjas för direkt propaganda, om tillräckliga ekonomiska möjligheter ges. Kommunala idrottsinstruktörer bör anställas, eventuellt med statligt stöd. Lokalbehovet måste tillgodoses genom en långsiktig och samordnad planering. Studentkårernas krav på utökning av antalet idrottslärare bör tillgodoses.

Idrottsutövning medför vissa risker för utövarna. Någon form av läkar kontroll bör därför införas, varför det är nödvändigt att man vid utbildning av läkare i kursplanerna inlägger undervisning om behandling av idrottsskador. Frågan om länsidrottsläkartjänster bör utredas liksom möjligheterna att till större idrottsanläggningar knyta speciella läkare.

Idrottsmedicinsk och idrottsfysiologisk forskning bör stödjas. Genom forskning om vad olika idrottsgrenar kräver av sina utövare kan man nå fram till effektivare träningsmetoder. Det behövs därför en fast forskningsorganisation, som bör byggas upp kring en professur i idrottsfysiologi.

I motionerna I: 592 och II: 681 framhålles, att ju mer mångskiftande samhällets struktur blir, ju mer behövs fysisk rekreation, motion och planmässigt bedriven idrott. Idrottsorganisationernas tillväxt är därför glädjande, och speciellt betydelsefull är den idrottsliga ungdomsverksamhetens starka expansion. Det krävs emellertid större resurser, om motionsidrotten skall nå önskvärd omfattning.

Tävlingsidrotten verkar stimulerande på »breddidrotten». Den internationella konkurrensen har avsevärt ökat under senare år och den svenska idrottsrörelsens organisationer har därför ställts inför krav i fråga om förberedelser som aldrig tillförne. Behovet av bättre utbildade ledare och särskilt instruktörer är synnerligen stort och detta behov måste tillgodoses, om den elitbetonade tävlingsidrotten skall kunna öka sin internationella konkurrenskraft. Även tävlingsverksamheten inom landet fordrar mer kostnadskrävande insatser.

Inom primärkommunerna utgår bidrag till de lokala idrottsorganisationerna för olika ändamål. Det har också blivit allt vanligare att landstingen ekonomiskt stöder de regionala idrottsorganisationerna i första hand för ledarutbildning och ungdomsverksamhet. Staten lämnar ekonomiskt stöd genom årliga anslag. Detta samhälleliga stöd åt idrotten har kontinuerligt ökat, men den allmänna samhällsutvecklingen och den enskilda människans ändrade levnadsvanor gör det angeläget att pröva hur samhället framdeles än bättre skall kunna främja idrotten. Vissa begränsade utredningar pågår visserligen redan nu, men en mera omfattande och allsidig utredning är behövlig.

Beträffande motiveringarna i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna II: 20, II: 238 och II: 681.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Gymnastiska centralinstitutet, skolöverstyrelsen, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Sveriges riksidsrottsförbund och Svenska korporationsidsrottsförbundet.

Inkomna yttranden har såsom bilaga fogats till detta utlåtande.

Utskottet

Idrottsverksamheten har sedan länge en fast förankring inom hela vårt samhälle och har sedan åtskilliga årtionden varit i stark tillväxt. Utskottet åsyftar härmed idrottsverksamhet i vidsträckt mening, således innefattande inte endast elit- och tävlingsidrott utan även motionsidrott och s. k. massidrott samt gymnastik i olika former. Den snabba utvecklingen ställer allt större krav på den enskildes prestationsförmåga och fysiska och psykiska motståndskraft. Den pågående urbaniseringen, bilismens utbredning och den fortskridande mekaniseringen inom arbetslivet är exempel på sådana

drag i samhällsutvecklingen. Det torde numera vara en allmänt omfattad mening att idrotten har en viktig uppgift att fylla som medel för en förbättrad folkhälsa. Intresset för de handikappades situation har fört fram till olika former av organiserad idrott och gymnastik för denna grupp av medborgare. Detsamma gäller vissa andra grupper, exempelvis husmödrar och äldre personer. Inom den moderna företagshälsovården spelar motionsidrott och gymnastik en viktig roll för att förebygga yrkesskador och i rehabiliteringsarbetet. Idrottens betydelse när det gäller att påverka ungdomens levnadsvanor i positiv riktning och utforma dess livsstil är allmänt erkänd. Det torde även stå klart att idrotten kan verksamt bidra till att ge meningsfyllt innehåll åt den utökade fritid som följer med arbetstidens förkortning.

Av vad ovan anförts torde framgå att utskottet ser den idrottsliga verksamheten, i dess ovan angivna vidsträckta bemärkelse, som en samhällsangelägenhet av mycket stor vikt.

Enligt utskottets mening bör elitidrotten betraktas som en viktig del av idrottsverksamheten i stort. Utskottet vill särskilt framhålla dess värde som en nödvändig stimulans för hela idrottslivet och då inte minst för ungdomens idrottsintresse. Dess förmåga att genom det internationella tävlingsutbytet skapa kontakter över nationsgränserna och goodwill i olika avseenden för vårt land måste vidare tillmätas icke oväsentlig betydelse. Det bör emellertid samtidigt fastslås, att en grundförutsättning för att idrotten skall kunna effektivt bidra till den förbättring av folkhälsan som enligt utskottets mening bör vara idrottsrörelsens yttersta syfte är att även betingelserna för den på större bredd upplagda verksamheten för motions- och massidrott i olika former blir så goda som möjligt.

Med idrottsrörelsens utveckling har även de samhälleliga insatserna till stöd för idrotten från staten, kommunerna och landstingen ökat i omfattning och en fortsatt ökning är att emotse. Trots detta föreligger vissa brister i fråga om resurser för olika ändamål och i organisatoriska och andra hänseenden. I de här förevarande motionerna har upptagits ett antal för idrottsrörelsen betydelsefulla frågor och hemställts om utredningar beträffande olika spörsmål. Motionernas allmänna syfte kan sägas vara att såväl elitidrotten som motionsidrotten skall beredas förbättrade utvecklingsmöjligheter.

Enligt utskottets mening är tiden nu inne för en ingående utredning av frågan om samhällets stöd till idrotten och om de åtgärder i övrigt som bör vidtagas för att trygga en ändamålsenlig utveckling av idrottsrörelsen. Utskottet, som i fortsättningen kommer att beröra vissa av de i motionerna upptagna huvudfrågorna, får härom anföra följande.

Vad först beträffar det allmännas ekonomiska stöd till idrottsverksamheten lämnas sådant, som ovan antytts, av såväl staten som av kommuner och landsting. Särskilt kommunernas insatser härvidlag synes betydande. Kom-

munernas kostnader för idrott och friluftsliv har således beräknats f. n. uppgå till mer än 200 milj. kronor om året, innebärande en fyrdubbling på tio år. Även landstingens insatser har ökat under de senaste åren. Från staten utgår stöd huvudsakligen över idrottsfonden, som även den kraftigt ökats och till vilken innevarande budgetår anslagits drygt 20 milj. kronor, samt från friluftsfonden. Som allmän riktlinje för fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna brukar emellanåt anföras, att kommunerna skall svara för uppförande och drift av idrottsanläggningar medan staten i första hand skall täcka kostnaderna för den levande idrotten, d. v. s. idrottsorganisationernas verksamhet, ledarutbildning, kursverksamhet o. d. Någon sådan uppdelning har emellertid icke strikt genomförts — bl. a. har under senare år kommunerna påtagit sig avsevärda utgifter för kontanta bidrag till idrottsföreningar m. fl., för bidrag till utbildning av ledare och instruktörer och till ungdomsläger, fritidsgrupper o. d.

De reformer en utredning torde leda till kan komma att ställa ökade krav på ekonomiska insatser från det allmänna. Utredningen bör företaga en noggrann planering med sikte på att medlen skall komma till effektivaste möjliga användning. En avvägning av statens stöd måste vidare ske med beaktande av vad som kan tillföras idrottsrörelsen från kommunerna och från andra håll.

Som ovan nämnts bär f. n. kommunerna i allt väsentligt kostnaderna för uppförande och drift av idrottsanläggningar. Det är uppenbart att en allmän upprustning av idrottsverksamheten förutsätter ökad tillgång till anläggningar av olika slag och att därvid behovet av anläggningar inte endast för elit- och tävlingsidrott utan även för motionsidrott och träning och andra mindre publikdragande former av idrottsutövning måste beaktas. Frågan om finansieringen av anläggningarna torde få prövas förutsättningslöst och ingå i de allmänna övervägandena om fördelningen mellan staten och kommunerna av det ekonomiska ansvaret för idrottsrörelsens utveckling. I detta sammanhang kan exempelvis en sådan fråga som storleken av den avgift som rimligen bör erläggas för medlemskap i idrottsföreningar behöva övervägas.

Av stor betydelse bl. a. när det gäller att åstadkomma en rationell användning av tillgängliga medel är spörsmålen om idrottsrörelsens organisation. Idrotten administreras huvudsakligen av fristående och av staten obundna organisationer. De största av dessa är Riksidrottsförbundet och Korporationsidrottsförbundet, i vars omfattande arbetsprogram ingår bl. a. husmorsgymnastik och gymnastik på arbetsplatser. Den nuvarande organisationen innebär bl. a. att betydande insatser i idrottsrörelsen göres av frivilliga, delvis oavlönade eller mycket knapphändigt honorerade krafter. Det värde som detta ideella intresse representerar bör bevaras, men för att de samfälliga ansträngningarna från det allmänna och från idrottsrörelsens egen sida att åstadkomma goda förutsättningar för idrottsverksamhetens utveckling

skall få största möjliga effekt bör en fastare samordning av det arbete som nu bedrivs på olika håll komma till stånd. Ett steg i denna riktning har redan tagits genom tillsättandet år 1963 av idrottens samarbetsnämnd, vari Riksidrottsförbundet, Korporationsidrottsförbundet och De handikappades riksförbund är representerade, men frågan om ytterligare åtgärder för samordning torde böra prövas.

Ett av den svenska idrottens f. n. mest brännande problem synes vara bristen på tränare och instruktörer samt ledare som är kvalificerade för olika uppgifter inom idrottsverksamheten. Spörsmålen härom har också upptagits i motionerna och enligt utskottets mening bör staten i stor utsträckning påtaga sig ansvaret för utbildning av dessa funktionärer. Utskottet vill framhålla att en utredning om ökad utexaminering av gymnastiklärare verkställdes av gymnastiska centralinstitutet och att ett förslag i ämnet inom den närmaste tiden kommer att framläggas för Kungl. Maj:t. Förslaget lär avse bl. a. inrättande av en ny enhet för utbildning av gymnastiklärare. Någon utbildning på högskolenivå förekommer emellertid icke utanför den utbildning som bedrivs vid gymnastiska centralinstitutet och denna innefattar f. ö. icke studier för högre akademisk examen. Det bör därför även kunna prövas om man icke inom universiteten kunde upptaga rent idrottsliga ämnen, som får inräknas i akademiska examina. Såvitt utskottet kunnat bedöma är det emellertid nödvändigt, om vi i fortsättningen skall kunna göra oss gällande i internationella idrottsliga sammanhang och om arbetet för motionsidrotten skall kunna bedrivas så ändamålsenligt som möjligt, att ytterligare utbildningslinjer skapas, som ger kompetens på andra nivåer än de nyss antydda. Utskottet kan självfallet icke taga ställning till hur detta bör genomföras men vill framhålla att såväl möjligheterna att förlägga sådan utbildning till särskilda idrottsinstitut som att utvidga den centrala och lokala kursverksamheten eller anknyta utbildningen till befintliga skolformer, exempelvis folkhögskolorna och eventuellt fackskolorna, bör prövas. I samband härmed bör även frågan om utbyggnad av konsulentorganisationen tagas upp.

Spörsmålen om den högre utbildningen har ett nära samband med frågorna angående den idrottsvetenskapliga forskningen. Även denna bör ägnas stor uppmärksamhet. I vårt land bedrivs sedan länge en kvalificerad forskning, främst vid gymnastiska centralinstitutets fysiologiska institution och vid karolinska sjukhuset. Enligt utskottets mening bör frågan om de ytterligare forskartjänster som i dagens läge kan vara önskvärda prövas. Prövningen bör ske i samråd med ovannämnda institutioner och självfallet måste beaktas att forskningsarbetet bör vara inriktat på såväl elitidrottens som motionsidrottens särskilda problem.

Utskottet får mot bakgrunden av vad tidigare anförts om elitidrottens betydelse bl. a. som stimulans för motionsidrotten och annan breddidrott framhålla, att elitidrotten i våra dagar kräver mycket stora personliga upp-

offringar av sina utövare. Om de skall kunna göra sig gällande i internationella sammanhang är de i många fall nödsakade att eftersätta sin yrkesutbildning och sitt förvärvsarbete med därav följande otrygghetsproblem. Det kan böra prövas i vad mån särskilda anordningar kan vidtagas för att bereda elitidrottsmän möjlighet att vid sidan av sin idrottsutövning få teoretisk och praktisk yrkesutbildning. En lösning av hithörande problem som kan ligga nära till hands och som i viss utsträckning redan förekommer är att elitidrottsmän som är lämpade för och intresserade av uppgifterna utbildas till tränare, instruktörer eller ledare.

I de stora idrottsnationerna — framför allt Sovjetunionen och USA — rekryteras elitidrottsmännen i stor utsträckning från den vid högskolor studerande ungdomen. Det synes utskottet som om i vårt land motsvarande möjligheter icke skulle finnas att kombinera högre studier med elitidrott. En sådan kombination kan bl. a. medföra risk för att studietiden förlängs och att vederbörande kommer i ett försämrat läge exempelvis i fråga om stipendier. Frågan om lämpliga åtgärder för att vid våra universitet och högskolor möjliggöra rationell idrottsutövning vid sidan av studierna bör undersökas.

I ett par av motionerna har upptagits spörsmål om läkarkontroll i samband med idrott — såväl elitidrott som motionsidrott — och förslag har framlagts bl. a. om inrättande av länsidrottsläkartjänster och om speciella läkare vid de större idrottsanläggningarna. Utskottet kan icke bedöma i vad mån, med hänsyn till den allmänna bristen på läkare, dylika förslag är möjliga att genomföra men förutsätter att behovet av läkare i olika idrottsliga sammanhang beaktas av utredningen.

Utskottet får sammanfattningsvis anföra att, som ovan nämnts, en utredning beträffande det allmännas stöd till idrotten och angående åtgärder som bör vidtagas för att främja idrottens utveckling nu bör tillsättas. Utredningen bör främst taga sikte på att alla medborgare i vårt land skall kunna få en för olika kategorier lämpligt avpassad fysisk träning. Inte minst bör vad som rör den för bl. a. arbetslivet och för de handikappades situation betydelsefulla motionsidrotten därvid uppmärksammas. Men även elitidrottens villkor måste med hänsyn till såväl denna idrottsforms egenvärde som dess roll som stimulans för motionsidrotten tillmätas stor vikt. Utskottet har i det föregående endast berört vissa i motionerna upptagna huvudfrågor och åtskilliga andra spörsmål kan självfallet behöva prövas. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att, som framgår av remissyttrandena, inom idrottsorganisationerna verkställts ett antal utredningar angående olika förhållanden inom idrottslivet och att ytterligare utredningsarbete pågår. Utskottet förutsätter att utredningen tillgodogör sig resultaten härav och även i övrigt intimt samarbetar med de centrala organisationerna på området.

Utskottet får slutligen framhålla, att utredningsuppdraget bör anförtros en kommitté med parlamentarisk representation.

Under hänvisning till det ovan anförda får utskottet hemställa att riksdagen i anledning av

- 1) de likalydande motionerna I: 16 och II: 20,
- 2) de likalydande motionerna I: 201 och II: 238 samt
- 3) de likalydande motionerna I: 592 och II: 681

i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om tillsättande av en utredning angående det allmännas stöd till idrottsverksamheten m. m.

Stockholm den 3 november 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller*, Sörlin, Enarsson, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hedlund, Axel Kristiansson, fru Hamrin-Thorell, fru Hultell och herr Kilsmo;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv, Dickson, Lundmark*, Haglund, Rimås, Wikner, Börjesson i Glömminge, Nilsson i Bästekille och Andersson i Örebro.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Yttranden

Bilaga

Gymnastiska centralinstitutet

Motionerna I: 16 och II: 20, I: 201 och II: 238 samt I: 592 och II: 681

I samtliga berörda motioner framhålles att samhällsutvecklingen och den därav föranledda ändringen i samhällets struktur och de enskilda individernas levnadsförhållanden medfört att idrottsrörelsen fått en helt annan och större uppgift att fylla än tidigare. Särskild vikt lägges motionärerna i samband därmed på idrottens allmänt hälsobefrämjande betydelse. Med denna bakgrund har samhällets stöd till såväl elit- som breddidrott diskuterats.

Direktionen delar motionärernas åsikt att målsättningen för den moderna idrotten måste bli långt vidare än vad den hittills varit och att man därför bör ompröva arbetsmetoderna och samhällets ekonomiska engagemang såväl när det gäller bidrag till anläggningar som bidrag till administration, utbildning och tävlingsverksamhet.

Direktionen tillstyrker därför motionärernas förslag till utredning i vad gäller dessa frågor.

Motionerna nr I: 201 och II: 238 samt I: 16 och II: 20 behandlar också den idrottsvetenskapliga forskningen och frågan om utbyggnad av gymnastiska centralinstitutet. Direktionen understöder livligt det i motionerna I: 201 och II: 238 framförda förslaget till utökad stöd för idrottsvetenskaplig forskning. Genom det forskningsarbete som bedrivits vid GCI:s fysiologiska institution känner direktionen väl till det stora behov av hjälp, som idrottens organisationer har, när det gäller frågor som endast kan besvaras genom undersökningar utförda med vetenskapliga arbetsmetoder. Trots hjälp från idrottsorganisationerna, som har mycket små medel till förfogande, och från olika privata företag har denna forskning på grund av knappheten på medel icke kunnat bedrivas på ett för idrottsrörelsen tillfredsställande sätt.

Direktionen anser det vara ytterst viktigt att man vid en utredning angående utökad idrottsvetenskaplig forskning beaktar betydelsen av en samordning av denna forskning och att den anknytes till den verksamhet som redan bedrivs vid befintliga institutioner för forskning inom detta område. I den mån utredningen kommer att behandla dessa frågor förutsätter direktionen att utredningsarbetet inom detta område bedrivs i intimt samarbete med gymnastiska centralinstitutet.

I motionerna I: 16 och II: 20 framhålles att utbildningen av gymnastiklärare för närvarande är underdimensionerad i förhållande till behovet och att möjligheterna att höja utbildningskapaciteten följaktligen bör ökas, eventuellt genom inrättande av ett nytt institut.

Direktionen har redan beslutat att med anledning bl. a. av den prognos, som gjorts av arbetsmarknadsstyrelsen angående gymnastiklärarbehovet, inom kort förelägga Kungl. Maj:t ett förslag om utökning av examinationen genom inrättandet av en ny enhet för utbildning av gymnastiklärare.

Direktionen har därvid grundat sitt förslag på kännedomen om utbyggnadsmöjligheterna vid GCI och på det av arbetsmarknadsstyrelsens prognos påvisade behovet fram till 1980. Eftersom alla förutsättningar redan är väl kända och prövade synes det icke vara anledning till ytterligare utredning

för att kunna framlägga ett förslag, särskilt som denna fråga är brådskande. Däremot anser direktionen det vara högst nödvändigt med en undersökning av möjligheterna för en utökad och förbättrad utbildning av idrottsinstruktörer på olika nivå.

Skolöverstyrelsen

Motionerna I: 201 och II: 238 samt I: 592 och II: 681

Från de synpunkter skolöverstyrelsen har att företräda delar överstyrelsen i allt väsentligt de båda motionernas principiella syn på idrottens betydelse i vårt samhälle och vill särskilt understryka den växande betydelse idrotten fått och framgent kommer att ha för fritidsfostran bland ungdom vid sidan av hem och skola.

När det gäller motionsidrotten — idrott på bredden — vill överstyrelsen vitsorda idrottens propagandaaktioners stora betydelse. Sålunda har exempelvis TV:s motionsprogram, Sport 60 och Snöstjärnan haft en stimulerande verkan även på skolans fysiska fostran.

En långsiktig och samordnad planering för att lösa såväl motionsidrottens som elitidrottens lokalbehov är givetvis angelägen. Enligt överstyrelsens förmenande har därvidlag väsentliga förbättringar skett under de senaste årtiondena. Vid de lokalplaneringar som äger rum för att tillgodose skolans behov av undervisningslokaler är det vanligt att kommunerna samordnar skolplaneringen med lokalplanering för elit- och motionsidrotten. I detta sammanhang kan nämnas, att i överstyrelsens anvisningar för handläggning av skolbyggnadsärenden föreskrivs att i utredning rörande lokalbehovet alltid bör ingå »uppgift om att inom kommunen har övervägts huruvida behov av lokaler för det allmänna (allmänna samlingslokaler, folkbibliotek, gymnastikhall etc.) föreligger och bör tillgodoses i samband med planerat skolbyggnadsföretag . . .». Den för närvarande rådande bristen på lokaler för elit- och motionsidrott torde till stor del bero på de byggnadsrestriktioner som fortfarande verkar hämmande på byggande av gymnastik- och idrottsanläggningar.

En översiktlig teknisk och ekonomisk planering för att tillgodose lokalbehovet för idrottslig verksamhet bör enligt motionärernas mening prövas. Överstyrelsen ser detta som ett angeläget samhällsintresse.

De i motionerna I: 201 och II: 238 angivna forskningsområdena är av vital betydelse även för skolans fysiska fostran. Överstyrelsen finner det därför angeläget att den idrottsmedicinska och idrottsfysiologiska forskningen byggs ut. Inte minst i anslutning till de krav som måste ställas på lärare och på fritidspedagoger verksamma på inom motionerna behandlade fält vill överstyrelsen framhålla vikten av att förutsättningarna för att stärka den pedagogiska forskningen och undervisningen inom hithörande områden såväl teoretiskt som praktiskt förbättras. Inte minst för den frivilliga idrottsrörelsen är detta av vitalt intresse. Idrottsrörelsen har enligt överstyrelsens mening behov av fler och bättre utbildade ledare och instruktörer. Med hänsyn till de stora samhälleliga resurser som numera mobiliseras för att främja idrott bör man överväga på vilket sätt man kan stödja undervisning och forskning inom det idrottsliga ungdomsarbetet. Dessutom bör undersökas om inte det idrottsliga ungdomsarbetet på ett bättre sätt än nu sker bör samordnas med ungdomsarbetet i övrigt.

Svenska landstingsförbundet

Motionerna I: 201 och II: 238 samt I: 592 och II: 681

Som ett naturligt led i utbyggnaden av sjuk- och hälsovården ingår strävandena att genom förebyggande åtgärder inriktade på allmän hälsovård och hälsokontroll söka begränsa behovet av direkt sjukvård. Landstingen som huvudmän för denna vård måste därför med största tillfredsställelse hälsa alla åtgärder som är ägnade att förbättra den allmänna folkhälsan. Bland de områden som härvid ifrågakommer intar givetvis idrotten en framskjuten plats. I första hand gäller det den mera allmänna motionsidrotten, som i och med att den omfattas av breda folklager kan få ett betydande inflytande på det allmänna hälsotillståndet i landet. Främst genom den stimulanseffekt, som tävlingsidrotten representerar, kan indirekt även denna anses ha sin stora betydelse för att locka allmänheten till idrottsutövning och friluftsliv. Ur de intressen landstingsförbundet har att representera vill styrelsen sålunda uttala sin positiva inställning till ett vidgat statligt stöd såväl åt idrottsrörelsen som åt olika arrangemang, som i personellt och materiellt avseende är ägnade att stimulera allmänheten till idrotts- och friluftsutövande, inom eller utom den organiserade idrottsrörelsen. Vilka former och vilken omfattning detta ökade statliga stöd skall taga sig, undandrar sig emellertid styrelsens bedömande.

Svenska stadsförbundet

Motionerna I: 201 och II: 238 samt I: 592 och II: 681

Idrottslivets utveckling och det ökade idrottsbyggandet under senare år har omfattats med stort intresse av praktiskt taget alla medborgare i alla samhällsgrupper. Idrottsrörelsens organisationer och idrottsledare av olika kategorier utför därvid ett omfattande och i många fall oavlönat arbete i syfte att främja fysisk fostran och det ökade behovet av motionsidrott i olika former. När det gäller samhällets stöd till idrottsrörelsen bör emellertid erinras om att det främst är kommunerna, som får finansiera denna verksamhet. Uppförande, underhåll och drift av idrottsanläggningar bekostas nästan uteslutande av kommunerna. Kommunerna har emellertid även fått ikläda sig en stor del av kostnaderna för den »levande idrotten», d. v. s. idrottsorganisationernas verksamhet, ledarutbildning, kursverksamhet etc. Sådana kostnader har tidigare ansetts huvudsakligen böra bestridas av de statliga bidrag av tipsmedel, som utgår från fonden för idrottens främjande.

Såsom motionärerna anfört torde behov av ytterligare stödåtgärder till idrotten bli aktuella i framtiden. Förbundsstyrelsen vill därför tillstyrka att en utredning kommer till stånd rörande den framtida omfattningen och utformningen av samhällets stöd till idrotten. En av de viktigaste uppgifterna för denna utredning bör därvid vara att framlägga förslag till en rimligare kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna än som för närvarande råder i detta avseende. Utredningen bör vidare kunna behandla de spörsmål, som berörts i motion nr II: 238 angående idrottens hälsofrämjande betydelse m. m.

Svenska kommunförbundet*Motionerna I: 201 och II: 238*

Styrelsen har under de senaste åren vid flera tillfällen avgivit yttranden över motioner med i huvudsak samma innehåll som den här föreliggande. I samtliga fall har styrelsen tillstyrkt att föreslagna utredningar skulle komma till stånd. Styrelsen har grundat sitt ställningstagande på att det alltmera blivit en kommunal uppgift att på olika sätt stödja idrottsverksamheten. Det ökade kommunala engagemanget torde delvis vara en följd av att statens ekonomiska stöd till idrotten trots de senaste årens anslagshöjningar inte svarat mot det ökade behovet.

Ur kommunal synpunkt är det givetvis angeläget att kommunernas ekonomiska bidrag till idrotten får bästa möjliga effekt. En viktig förutsättning härför är att det finns tillräcklig tillgång på väl utbildade idrottsledare och -instruktörer. För närvarande råder stor brist på sådana krafter, vilket i första hand beror på otillräckliga utbildningsmöjligheter.

Redan nu har många kommuner anställt instruktörer för idrotts- och friluftsverksamhet. Förestående kommunsammanläggningar kan emellertid förutses leda till att allt flera sådana tjänster inrättas i kommunerna. Det är därför synnerligen angeläget att utbildningsmöjligheterna på detta område snabbt förbättras så att tillgången på ledarkrafter av detta slag kommer att motsvara efterfrågan.

Styrelsen, som inte har något att invända mot att även sådana frågor som »idrott under läkarkontroll» och »idrott och forskning» ägnas uppmärksamhet, tillstyrker sålunda att den begärda utredningen kommer till stånd.

Motionerna I: 592 och II: 681

Motionärerna framhåller bl. a. att primärkommunerna på olika sätt främjar idrotts- och motionsverksamheten. Sålunda lämnas bidrag till de lokala idrottsorganisationerna för t. ex. lokalkostnader, utbildning av frivilliga ledare och driftskostnaderna för idrottsanläggningar. Vidare sker betydande investeringar i idrottsanläggningar av olika slag och vissa kommuner har anställt idrottsintendenter och kommuninstruktörer.

Det ökade kommunala engagemanget har samband med att statens ekonomiska stöd till idrotten trots de senaste årens anslagshöjningar inte svarat mot det ökade behovet. Att de kommunala insatserna på grund härav blivit större är ett uttryck för att man i kommunerna anser idrotts- och motionsverksamhet vara samhällsnyttig.

Vad i motionen sägs om behovet av dels förbättrade utbildningsmöjligheter för ledare och instruktörer, dels ökat statsbidrag till idrottsanläggningar, vill styrelsen särskilt understryka.

Ur kommunal synpunkt är det givetvis angeläget att kommunernas ekonomiska bidrag till idrotten får bästa möjliga effekt. En viktig förutsättning härför är att det finns tillräcklig tillgång på väl utbildade idrottsledare och -instruktörer. För närvarande råder stor brist på sådana krafter, vilket i första hand synes bero på otillräckliga utbildningsmöjligheter. Även med hänsyn till att förestående kommunsammanläggningar kan komma att leda till att allt flera instruktörstjänster inrättas i kommunerna är det synnerligen angeläget att utbildningsmöjligheterna på detta område snabbt förbättras.

Ökat statsbidrag till idrottsanläggningar är erforderligt framförallt för att även de ekonomiskt sämre ställda kommunerna skall kunna tillgodose behovet av dylika anläggningar.

Av ovan anförda skäl tillstyrker styrelsen att den begärda utredningen kommer till stånd.

Sveriges riksidsrottsförbund

Motionerna I: 16 och II: 20, I: 201 och II: 238 samt I: 592 och II: 681

Riksidsrottsförbundet anser i likhet med motionärerna att samhällsutvecklingen utan tvivel kommer att ställa idrottsrörelsen inför allt större uppgifter. Detta inte endast i vad avser organisationernas verksamhet till fromma för de anslutna medlemmarna utan i hög grad även då det gäller att bjuda en bredare allmänhet möjligheter till regelbunden motion och rekreation. I båda dessa avseenden gör idrottsrörelsen redan nu betydande insatser genom sin huvudsakligen av frivilligt och ideellt arbetande ledare bedrivna verksamhet. Denna idrottsrörelsens karaktär av en ideell folk-rörelse måste bevaras också för framtiden. Skall den emellertid kunna fylla kraven på väsentligt vidgad och än mångsidigare insats, måste ökat samhälleligt stöd komma rörelsen till del.

Inom Riksidsrottsförbundet har idrottsrörelsens framtidsplanering med hänsyn till samhällsutvecklingen blivit föremål för ingående diskussioner vid konferenser och ledaresamlingar. För att erhålla ett säkrare underlag för bedömning av vilka nya behov, som nu är eller i en snar framtid kan bli aktuella, och hur dessa skall bäst kunna tillgodoses, har en rad utredningar företagits genom riksidsrottsstyrelsens försorg. Av dessa utredningar har ett flertal direkt anknytning till förslag, som framförts av motionärerna. Sålunda kan nämnas en utredning, avseende utbildning av ledare både inom idrottsorganisationerna och för att det personalbehov, som i ökad omfattning förefinnes inom kommunala organ för idrott och friluftsliv, skall kunna täckas. Vidare utredningar angående kommunala myndigheters totala ekonomiska stöd till idrottsrörelsen och utredningar i syfte att klarlägga allmänhetens intresse för olika former av motionsidrott och tävlingsverksamhet. Denna idrottsrörelsens egna kartläggning av önskemål och behov med avseende på en än aktivare idrottslig verksamhet bör uppenbarligen bli av värde för sådan utredning, som föreliggande motioner kan komma att föranleda.

Riksidsrottsförbundet har icke funnit det motiverat att avge yttrande över de särskilda synpunkter och förslag, som motionerna innehåller. Samtliga dessa rör problem och önskemål som i huvudsak är identiska med dem, som Riksidsrottsförbundet bedömer som väsentliga, nämligen ökning av avsättningen till fonden för idrottens främjande, tillskapandet av fler idrottsanläggningar såväl för tränings- och annan motionsidrott som för tävlingsidrott, intensifiering av verksamheten för utbildning av föreningsledare och specialinstruktörer, ökade ekonomiska och personella resurser för vetenskaplig forskning samt sist men inte minst bättre resurser för befrämjandet av elitidrott och för en ytterligare breddning av motionsinriktad verksamhet.

På grundval av de erfarenheter, som vunnits under senare år, anser Riksidsrottsförbundet sig således böra särskilt understryka önskvärdheten av en allmän utredning, som med beaktande av här förut redovisade behov och

med uppgift att ange lämpliga åtgärder för att möta dem, särskilt inriktas på en allsidig kartläggning av i vilka former och i vilken omfattning samhällets stöd till idrotten bör utgå, därvid även bör övervägas på vilket sätt detta det allmännas ansvar bör fördelas mellan staten och kommunerna.

Svenska korporationsidrottsförbundet

Motionerna I: 16 och II: 20

1. Beträffande motionens punkt 1 vill vi speciellt understryka behovet av mindre anläggningar för motionsidrott, lek och träning. Korpidotheten som arbetar med mycket låga anmälningsavgifter och en idrottsverksamhet utan nämnvärt publikunderlag har ofta svårigheter att disponera de stora idrottsanläggningarna därför att hyreskostnaderna blir för höga.

Vid åtskilliga av korpidothetens arrangemang med exempelvis familje- och pensionärsverksamhet är anmälningsavgifterna mycket låga varför arrangemangen måste subventioneras.

2. Beträffande motionens punkt 2 vill vi endast anföra att svensk korporationsidrott noterar fortsatta stora framgångar inom samtliga verksamhetsområden.

Vi har i dag 165 lokala korporationsidrottsförbund, 8 kollektivt anslutna idrottsförbund exempelvis Statens Järnvägars-Polisen och Statens Sjukhuspersonal och drygt 6 000 korporationer (= arbetsplatser) som till samtliga anställda och deras familjer förmedlar vår materiel, idéer och program för en personlighetsfostrande fritidssysselsättning.

Genom rikskommittén för pensionärgymnastik bedriver Svenska Korporationsidrottsförbundet och Svenska Gymnastikförbundet en kraftigt ökad, landsomfattande motionsverksamhet för ålderspensionärer. Målsättningen är att behålla och förbättra rörelseförmågan för vardagens skilda sysselsättningar.

Korporationsidrottsförbundets samtliga lokala förbund erbjuder kommuner och pensionärssammanslutningar materiel, lokaler och utbildade ledare dels för denna verksamhet, dels också för den så kallade PM-verksamheten — Pensionärsmotion — som ger den enskilde ålderspensionären möjlighet att genom regelbunden fysisk aktivitet erövra märken och diplom.

Vi har genom att tillsätta ett speciellt ungdomsråd skapat ökade möjligheter för ungdom att genom sina skolor och arbetsplatser få kontakt med motionsidrotten.

Husmorsgymnastiken, liksom den verksamhet vi bedriver för att anamma företagen att låta de anställda under arbetstiden delta i så kallad pausgymnastik för att därigenom förebygga skador till följd av ensidiga arbetsrörelser eller arbetsställningar visar en kraftig ökning. Behovet av att regionalt anställa konsulenter kräver ökade ekonomiska resurser.

3. Beträffande motionens punkt 3 vill vi nöja oss med att understryka behovet av en utbyggnad av utbildningsmöjligheterna för idrottsinstruktörer till den verksamhet Svenska Korporationsidrottsförbundet i växande omfattning bedriver på arbetsplatser, bland husmödrar, barn och ungdom samt pensionärer.

4. Beträffande punkt 4 vill vi endast anmäla att ökade möjligheter för idrottsrörelsen att honorera ledare kan ge större möjligheter att täcka ledarebehovet.

Motionerna I: 201 och II: 238

Motionärerna anför inledningsvis att idrottens betydelse för ungdomens fritidsfostran har utgjort en grundmotivering för samhällets stöd åt idrotten, och vi vill kraftigt understryka detta. Den idrottsutredning vi gjorde 1962—63 visade ett kraftigt ökat deltagande från ungdomens sida i vår motionsidrottsverksamhet.

Våren 1964 konstituerade Svenska Korporationsidrottsförbundet en särskild ungdomskommitté som bland annat fick till uppgift att stimulera korp-idrottens olika organisationer till egna arrangemang och att i samarbete med andra organisationer vända sig till ungdom på arbetsplatser, yrkes- och verkstadsskolor, företagens lärlingsskolor, obligatoriska skolor och ungdomsgårdar. Vi noterar även för detta vårt arbete ett starkt växande intresse.

Motionärernas synpunkter om att motionsidrotten bör ses som ett led i förebyggande av sjukdom och olycksfall ansluter vi oss helt till och vill i detta hänseende framhålla värdet av den omfattande propagandatävling för motionsidrott som Svenska Korporationsidrottsförbundet under Hälsoåret 58 i samarbete med LO, TCO och Folksam genomförde under namnet »Bästa spänsten». Denna verksamhet fick en uppföljning och utvidgning då Svenska Korporationsidrottsförbundet 1962 i samverkan med 32 riksorganisationer bland annat LO, TCO och SAF genom Arbetarskyddsnämnden genomförde den så kallade 4M-kampanjen. En kampanj som genom att bland annat lansera begreppen ergometri och ergonomi verkligen kom att spela en roll i friskvården.

Beträffande avsnittet »Idrott under läkarkontroll» vill vi anmäla att Svenska Korporationsidrottsförbundet redan 1949 tillskrev Kungl. Maj:t med förslag om en allmän hälsokontroll. Vi har nu med tillfredsställelse noterat de ansträngningar som görs för att på arbetsplatser och inom industriområden skapa en företagshälsovård som bland annat skall ha till uppgift att se på arbetsställningar och arbetslokaler ur hälsosynpunkt. Detta arbete kan säkerligen ge stora grupper av arbetstagare helt nya kontakter med motionsidrotten som en skadeförebyggande faktor.

Vad avser »Idrott och forskning» önskar vi framhålla att den idrottsmedicinska och idrottsfysiologiska forskningen lämnat ett mycket gott stöd åt motionsidrotten och de inledningsvis nämnda hälsokampanjerna. En fortsatt ökad satsning på denna forskning kan bli av stor betydelse för att betona motionsidrottens roll för friskvården i samhället.

Motionerna I: 592 och II: 681

Vi delar motionärernas inledande synpunkter om att de organisationer som har till syfte att befrämja fysisk fostran i skilda former ställs inför alltmer komplicerade uppgifter beroende på förändringarna i samhällets struktur. Vi vill understryka tävlingsidrottens betydelse för vårt samhälles internationella goodwill liksom den stimulans detta ger för den mera omfattande och betydelsefulla motionsidrotten.

Vi delar motionärernas synpunkter om behovet av en allsidig utredning för den framtida omfattningen och utformningen av samhällets stöd till idrotten.